

Raport despre genocidul prin înfometare făcut de Uniunea Sovietică (URSS) în anii 1946-1947 împotriva poporului român din Moldova Sovietică

— București, 23 august 2024, la 85 de ani de la semnarea în 1939 a Pactului Stalin-Hitler. Genocidul prezentat mai jos reprezintă una dintre consecințele acestui Pact —

Notă: Prezentul Raport e redactat de prof. univ. dr. Sorin Ilieșiu, reprezentant al societății civile din România între anii 1990-2012, senator al României între anii 2012-2016, autor al *Apelului* și al *Raportului pentru condamnarea regimului politic comunist din România ca nelegitim și criminal*, publicat în 2005, raport care a dus la condamnarea oficială din 18 dec. 2006 de către președintele României în fața Camerelor reunite ale Parlamentului, în baza unui raport elaborat de o comisie prezidențială. Textul prezentului Raport e preluat din anexele „*Proclamației pentru reunirea Republicii Moldova cu Patria-Mamă, România*”, redactată de prof. univ. dr. Sorin Ilieșiu, publicată în 19 mai 2023 de ziarul cu cea mai mare audiență din România, „Evenimentul Zilei”, precum și de multe alte publicații din România și din Rep. Moldova. Menționăm că Proclamația a fost adresată inclusiv președintelui Parlamentului Rep. Moldova Igor Grosu care a declarat recent că deputații analizează posibilitatea de a recunoaște ca genocid foametea din 1946-1947, astfel că prezentul Raport poate fi util și în acest scop.

Scurtă introducere

Românii din Moldova sovietică (republică înființată de Stalin în 1940 pe teritoriul românesc anexat ilegal de URSS ca urmare a Pactului Stalin-Hitler) **au fost victimele celui mai cumplit genocid din Europa postbelică**. Acesta a început în 1940, odată cu ocupația sovietică.

Ipostazele cele mai inumane ale genocidului antiromânesc au fost deportările „*pe vecie*” a sute de mii de români în Siberia și în alte regiuni îndepărtate, la muncă forțată în condiții de exterminare, precum și **genocidul prin înfometare** din 1946-1947 — **unicul din Europa postbelică** —, **cu peste 300.000 de morți**, conform ultimelor estimări. Potrivit mărturiei înaltului demnitar sovietic din epocă Emilian Bucov, numărul decedaților a fost de 350.000. Conform „*Rechizitoriul Gh. Ghimpu*” — prezentat în 5-6 sept. 2000 în cadrul *Tribunalului Internațional obștesc din Vilnius contra comunismului* — numărul real al morților a fost de 500.000 (un sfert din populația republicii), spre deosebire de numărul oficial de 200.000. Aproape toți cei uciși au fost români.

Având în vedere că foametea a fost cumplită, au existat, inevitabil, și cazuri de canibalism. Mulți oameni și-au pierdut mințile. Unii s-au sinucis. Astfel, odată cu genocidul fizic a avut loc și un „genocid sufletesc” ale cărui efecte se manifestă și azi. Numărul cazurilor de canibalism înregistrate oficial, în regim „strict secret”, a fost de 39. „*Rechizitoriul Ghimpu*” a prezentat documente pentru 100 de cazuri. Ca procent din numărul populației Moldovei Sovietice de 2.200.000, 100 reprezintă doar 0,045%. Dar pentru liderii URSS era suficient. Important era să existe asemenea „simboluri ale dezumanizării” poporului român care, putea fi astfel considerat un „*popor de canibali*” **demn de a fi condamnat în cel mai înalt grad**.

Absolut cutremurător e faptul că au existat familii în care **părinții «și-au implorat copiii și nepoții să le mănânce trupurile»** pentru a supraviețui măcar ei foamei care omora chiar și „*două treimi dintr-un sat*”. S-a născut astfel un fel de complex de culpabilitate colectivă, **auto-culpabilizare morală, sufletească și religioasă, auto-retrogradare națională**. Subliniem însă că **aproape toți cei două milioane de români supuși înfometării au refuzat canibalismul, preferând să moară de foame**.

Așadar, poporul român din Rep. Moldova trebuie considerat **popor-martir**. Toate statele lumii precum și Curtea Penală Internațională de la Haga trebuie să condamne URSS pentru genocidul prin înfometarea poporului român din Rep. Moldova. (Sorin Ilieșiu)

* * *

Fragment din „*Raportul Comisiei pentru studierea și aprecierea regimului comunist totalitar din Republica Moldova*” — raport elaborat în 2010 de comisia înființată de

președintele interimar al Rep. Moldova Mihai Ghimpu. Comisia prezidată de Ghe. E. Cojocaru a fost formată din 30 de personalități, 20 fiind doctori în științe istorice.

„Concluziile Comisiei atestă că foametea cumplită din anii 1946-1947 nu a fost o consecință nemijlocită a secetei [așa cum considera propaganda sovietică], ci a politicii economice și sociale a regimului totalitar comunist față de populația din RSS Moldovenească /.../. Conform datelor statistice acumulate de Comisie, în urma foametei au decedat circa 200 mii de oameni. /.../ ...Vârfurile Partidului Comunist se fac vinovate de rechiziționarea inumană a ultimelor produse agricole, rămase prin podurile caselor, lăsând familiile înfometate fără o fărâmă de pâine pe masă, ceea ce a constituit cauza principală a îmbolnăvirii și deceselor în masă. /.../ Foametea din RSSM a fost un fenomen provocat prin politica regimului comunist, a fost o crimă monstruoasă de care acesta se face direct vinovat. Pentru această crimă, comisă premeditat împotriva populației pașnice, a copiilor și bătrânilor, a oamenilor în plină vârstă, de toate etniile și confesiile, regimul totalitar comunist trebuie condamnat moral, politic și juridic.”

*

Citate din „*Cartea foametei*” de prof. univ. Larisa Turea

Editura Cartier, 2021, Chișinău, ediția a III-a, completată

«**Înfometarea era secret păzit cu strictețe**, partidul unic [comunist] excela în a șterge – definitiv – urmele trecutului ce nu-i convenea. **Caracterul deliberat al foametei** este demonstrat de acțiunile autorităților: confiscarea cerealelor și a celorlalte produse alimentare, interdicția de a părăsi zonele afectate de secetă, ... cei considerați „contrarevoluționari”, „dușmani de clasă”, „trădători”, „elemente de spirit nesănătoase, chiabure și naționaliste” erau **condamnați să moară** [de foame], **căci „își meritau soarta”**.» (p.14)

«...**Proviziile** [de hrană] **au fost rechiziționate ca «impozit agricol», «livrări obligatorii către stat»**. Cei mai în putere își luau lumea în cap, plecau după hrană (mai mult în Ucraina apuseană), cu riscuri enorme, pe jos sau pe acoperișurile vagoanelor de tren. Se mânca orice se putea găsi sau vâna: **ierburi, ghindă, coajă de copac, semințe de struguri, miez de cocean (ciocălău), scoici, rumeguș de lemn, rădăcini de papură, flori de salcâm și de pomi fructiferi, alune de pământ, vrăbii și ciori, câini și pisici, șoareci și șerpi**.» (p.15)

«Lipsa completă de produse de hrană, consumul de plante și subproduse agroindustriale dăunătoare sănătății, de **cadavre și hoituri** au provocat creșterea morbidității mai ales la sate, pentru că orașele, unde sălășluia nomenclatura sovietică, erau totuși aprovizionate cu produse alimentare, adesea chiar cu cele luate prin forță de la țărani [subliniem că **în nomenclatura sovietică nu existau etnici români** (moldoveni)]. /.../ E încă vie amintirea anilor cumpliți când pe ulițe, pe sub garduri și în poduri zăceau cadavre, sătenii își vindeau casele pentru o găleată de cartofi, **bătrânii își implorau copiii și nepoții să le mănânce trupurile pentru a trăi** /.../; la cimitire, pământul se mișca de parcă ar fi suspinat, pentru că în gropile comune, săpate doar de un rând-două de hârleț de inșii sleiți de puteri, erau aruncați, de-a valma, răposaii, dar și cei în care se mai zbătea o fărâmă de viață...» (p.15)

«**Numărul victimelor înfometării în masă se estimează, după ultimele studii, la peste 300 000. Însă, fără îndoială, sunt mai multe**; nu punem la socoteală miile de persoane dispărute pe drumuri...» (p.17)

«...Din satele moldovenești „**împuterniciții**” **au spoliat produsele alimentare, grâul, orzul și porumbul până la ultimul bob**: presa vremii abundă în rapoarte triumfaliste despre „predarea cerealelor la stat” și „depășirea planului” de colectări. Echipele de activiști și „reprezentanți ai sărăcimii” extorceau brutal orice aliment, fără a lua în calcul că, pentru a supraviețui, țărani au și ei nevoie de hrană... » (p.18)

«Nu există dubii că „**scrisorile oamenilor muncii**” [în care cereau ajutor] **au ajuns până la tătucu Stalin...** /.../ ...Oamenii continuau să moară ... la fel cum mureau în Ucraina anilor 1932-1933.» (p.19)

«**Pentru câteva spice rupte** de pe lanul ce până nu demult fusese al lor, țărani erau **condamnați la ani de închisoare**.» (p.21)

«**Individul înnebunit de inaniție și-a asasinat omul din sine; /.../ În cele 150-170 de zile, cât se poate rezista fără hrană echilibrată, schimbările fizice și psihice ale organismului uman sunt copleșitoare. Creierul declanșează mecanismele de supraviețuire, persoana înfometată va căuta să mănânce, chiar dacă asta înseamnă să-și sacrifice semenii, părinții sau copiii. Dezumanizarea prin înfometare, de către Statul Sovietic, a propriilor cetățeni, constituie o crimă rămasă nepedepsită.»** (p.20)

Mărturii

Eugen Doga: „**Pentru o mână de spice culese de pe un lan ... te pășteau vreo 14 ani de pușcărie.**” (p.208) „**Foametea a fost organizată artificial... /.../** Mai întâi au golit hambarele colective, iar apoi au început să umble pe la case. Îmi amintesc, deși eram copil: un cetățean îmbrăcat în uniformă sovietică, cu automatul la piept, o urmărea pe mama peste tot, în toate odăițele, în tindă, în pod, în beci, în poiată – până când a scos toate grăunțele din casă. /.../ Foametea a fost de groază. Oamenii mureau cu zecile. S-a ajuns și la momentul când nu avea cine înmormânta cadavrele. Toți erau extrem de slăbiți. Mai ales că majoritatea bărbaților nu s-au întors de pe front [muriseră în război]”. (p.202)

Ion Ungureanu: „Îl țin minte pe tata, după ce a dat trei norme de „impozite” (inclusiv grăunțele pentru semănat)... Îmi amintesc cum se măturase podul – până atunci plin!... /.../ De fapt, **atunci începuse foametea** – nu mai târziu, ci **exact în acel moment, când s-a pustiit podul casei, în clipa când – barbar! – am fost condamnați la moarte prin înfometare...** Tata ... a spus-o chiar atunci: „**O să murim de foame...**” (p.282)

Gheorghe Vodă: „Foametea asta a noastră n-a fost un fenomen ocazional, creat de natură, ci de condițiile regimului...” (p.254) „Și condițiile acestea care au fost create astfel în mod special au băgat în pământ jumătate de sat de oameni gospodari.” (p.255)

Eugen, Pavel și Maria Șcura, Elisaveta Zderciuc: „Eram obligați să predăm statului tot laptele de la vacă, ouăle, ... ce mai era, fără plată, și să muncești tot așa, de pomană, din zori până asfințea soarele. /.../ Însă activiștii n-aveau potol, umblau ca balaurii. Nu ne lăsau să dormim, cereau și cereau impozit. **Zăceau morții pe toate drumurile.**” (p.222)

Axinia Kırma: „De unde au apărut comsomoliștii ceia de atunci? Umblau ca balaurii, dă postavcă și gata. Ai dat o dată, de două ori, de trei ori; cereau supliment, iar și iar... veneau iarăși... *Se vede că mai ai... mai dă!*, scormoneau prin sat și strângeau tot ce avea lumea de mâncare. /.../ Niciun om n-ar fi murit, grâul s-a făcut... /.../ ...Da’ tot satul a rămas fără nimic, **pradă morții.** /.../ ...Veneau și luau Totul...” (p.319)

Maria Sarabaș: „Oamenii aveau rezerve pentru doi-trei ani de zile, dacă nu erau colectările criminale, postavca, nu era foametea așa de răpitoare. /.../ Dădeai tot ce aveai, iar de nu, sau **te împușcau pe loc**, sau te băgau la pușcărie. /.../ Era o politică barbară de nimicire a populației, de **dezumanizare, prin metode diabolice**, absolut nebunești.” (p.312)

Nicolae Sulac: „Acuma ne dăm seama că acesta era stilul lui Stalin: **să omoare cât mai multă populație pe pământul moldovenesc „eliberat”,** dacă n-a reușit să ne transmute de aici [să ne deporteze pe toți], să ne zătrească [nimiccească], să ne șteargă de pe fața pământului. Căci, dacă e să te gândești mai bine, **foametea ceea a fost mai mult înscenată...**” (p.262)

Vera Stratulat: „Nu-i casă să nu fi murit cineva de foame, da’ Doamne ferește să se vorbească despre asta. Chiar și astăzi se tace molcom.” (p.185)

Mihail Draliuc [ziarist]: „Ferit-a sfântul să vorbești despre foamete sau despre abuzuri. Eram pur și simplu obligați să scriem numai despre ajutorul pe care guvernul sovietic îl acordă țăranilor moldoveni.” (p.261)

Pavel Iordache: „S-a prăpădit cu zile aproape o jumătate din populație. /.../ **Mulți își făceau seama** [se sinucideau] – care avea familie mare și-și vedea copiii plângând și cu gurița uscată, îi venea a muri pe loc, să nu mai vadă lumina zilei de mâine. O femeie, mamă cu mulți copilași, **și-a legat o piatră de gât și s-a aruncat în Răut...**” (p.147)

Ion Toderăș: „La noi în sat o parte a rămas, da’ două s-au dus.” (p.266) „Mureau mai ales copilașii. Săracii părinți, ce trăgeau când vedeau că le moare copilul și ei ... nu-l pot scăpa din ghearele morții.” (p.267)

Dumitru Fanaru: „Eram șapte copii... Cinci au murit pe foamete. Ni s-a luat, cu japca, tâlhărește, tot ce aveam pe lângă casă, tot ce era de mâncare. /.../ Cădeau oamenii, mureau pe loc. Pe

cei decedați îi îngropau în gropi mari – câte 10, câte 100... /.../ **Pe străzi erau numai cadavre.**” (p.198)

„Ne-a rămas în memorie un lucru: **oriunde te întorceai, mureau oamenii.** Nimeni nu-i lua, zăceau și 10, și 12 zile, săptămâni întregi.” (p.200)

Axinia Kırma: „...Numai case pustiite, locuitorii lor au murit unul după altul. /.../ Fratele tatălui meu cu toți cei ai săi, 9 suflete, au murit pe rând... /.../ Mare necaz, da’ nu s-ar fi petrecut dacă nu li se lua creștinilor bucata de la gură. Toți aveau câte 7-8 hectare... /.../ ...Că țărani ... făceau rezerve pentru 3-4 ani înainte...” (p.320)

Gheorghe Vodă: „Noi eram șase în familie și după ce slăbiserăm înspăimântător, am pornit a ne umfla. Pornise distrofia totală și tot satul zăcea la pământ... /.../ **Casele erau pline cu morți.** /.../ Era un tablou sinistru, de necrezut: stăteau oamenii rezemați de garduri și acolo îi găsea moartea; morți în drum, în cărare, în ogradă, morți pe laiță și pe cuptor, **numai morți și morți...**” (p.253)/

Maria Sarabaș: „Oamenii zăceau morți pe o parte și alta a străzii... /.../ Nu avea cine să sape gropile...” (pp. 310-311)

Marin Bulai: „Mama era disperată la culme...; unicul său copil – din trei! – rămas în viață era umflat balon de foame, abia respira. Țin minte cum plângea lângă pătucul meu: **„Iartă-mă, scumpule, că te-am născut.”** (p.218)

Andrei Zatica: „...Dar să vezi cum o mamă tânără moare în ochii tăi, iar pruncul ei de 5-6 lunișoare, sugând din sânu-i rece, se stinge și el, este ceva îngrozitor...” (p.251)

Olga Macovei: „Multe familii au plecat pe drumul cel drept – toți delaolaltă, câți erau în familie – patru, cinci, șase. Îi găseau pe toți morți în casă, grămăjoară. Veneau trăsurile și-i strângeau ... și-i duceau la țințirim. Dar ei ... nici nu erau toți morți, **câte unul mai mișca din mână, din deget...**” (p.129)

Ion Moraru: „Drumurile erau bântuite de făpturi cu fața galben-pământie, ochii duși în fundul capului și traista la șold; umblau cu cerșitul. /.../ Propuneau lucruri scumpe pentru un pumn de grăunțe sau de făină...” (p.228)

Fiodor Guzun: „Tot de foame a murit și Ilie Perju, cel care și-a vândut casa – o mândrețe de casă! – ...pentru un pud de orz și unul de sfeclă. /.../ Avea și trei copii, dintre ei a scăpat numai unul...” (p.115)

Eugen Doga: „Localnicii adunau lucruri de prin casă, mergeau să le vândă în Ucraina, să primească în loc un pumn de grăunțe, o strachină de cartofi. Pentru a ajunge acolo, **mama se ascundea în trenuri de marfă, printre lemne și cărbuni.**” (p.202) „**Mama și-a jertfit viața,** nu s-a cruțat nici pe sine, nici averea modestă **ca să ne scape de moartea prin înfometare...**” (p.205)

Petru Buburuz: „Se adunau cât mai mulți din sat și se porneau spre Ucraina de apus: duceau încolo adevărate bijuterii, opere de artă, aducând în schimb o căldare de grăunțe sau de orz.” (p.274)

Irina Carabulea: „**Tare mulți se rugau să moară, da’ nu se îndura Mântuitorul!**” (p.124)

Vladea Curcudel: „**A murit mai mult de jumătate de sat...**” (p.135) „Lumea se ducea și prin Ucraina, spre apus, după de-ale gurii ... – erau acolo niște gropi mari cu borhot ..., nu-l mai foloseau la vite, era putred, oamenii noștri din Basarabia însă erau bucuroși și de asta, ... și-l mâncau.” (p.138)

Ion Mija: „...Atunci am înțeles eu că **nu este nimic mai înjositor decât foamea...** /.../ Atunci mi-am dat seama cât e de umilitoare foamea și cât e de ușor să conduci un popor pe care îl ții la bucățica de pâine. Nici nu trebuie să te ostenești să-l conduci, fiindcă el însuși se supune. Măcar mirosul de pâine să-l simtă, mai mult n-are nevoie de nimic – nu-i arde nici de politică, nici de drepturi, nici de distracții – de nimica-n lume.” (p.103)

Marin Bulai: „Cei ajunși la capătul puterilor pierdeau orice rațiune, **dezgropau cadavrele** [celor morți de foame] **și se înfruptau din ele...**” (p.220)

Eugen, Pavel și Maria Șcura, Elisaveta Zderciuc: „...În satul de alături a sălbăticit lumea de foame, **s-a mâncat om pe om, și-au mâncat copilașii.** Era ordin să dai totul la stat, nu te întreba nimeni dacă ai cu ce trăi...” (p.221)

Victor Volcinschi: „La noi, la Bădragii Vechi, raionul Edineț, au fost cazuri grave de tot. **S-a mâncat frate pe frate** și, peste câțiva ani, cei rămași în viață **și-au ieșit din minți...** Și totuși, m-am convins că omul cu înalte principii morale, cu sufletul curat, cum se zice, chiar și în cele mai grele cazuri rămâne om...” (p.61)

Vera Stratulat: „Vremurile au fost groaznice, **de-au ajuns oamenii să se mănânce înde ei.**” (p.194)

Ecaterina Bețșor: „Mama nu mă lăsa să ies din ogradă. **Se mâncau oamenii unii pe alții...** /.../ Te temeai să ieși din casă, **te ucideau pentru te miri ce.**” (p.178)

Ion Betivu: „Pentru o bucată de pâine se făcea **moarte de om**. Unul Chirică Chioru **și-a mâncat copilul** – i-au găsit mânuțele în cenușă. L-au judecat. Dar pe acei care au făcut să moară atâta lume? Nu le ceru nimeni seama.” (p.35)

Iolita și Ignat Berbeci: „Greu de crezut ... dar **o femeie și-a mâncat propriul său copil**, asta nu-i poveste.” (p.243)

Ion Stici: „Eram în clasa a doua și o fetiță ... nu s-a prezentat la școală vreo trei-patru zile. Învățătorul nostru ... s-a neliniștit, nu știa ce se întâmplase... /.../ Și atunci împreună cu președintele sovietului sătesc se duc la omul acela... /.../ Și, când au deschis, au văzut niște oale mari ... cu **carne... de copil. Fetița a fost sacrificată pentru a-i hrăni pe cei mai mari...**” (pp.38-39)

Olga Macovei: „**Pentru trei grăunțe puteai să faci și pușcăria**. Era o femeie în vecini, neam cu noi, creștea doi băieți și două fete. /.../ Și iaca **femeia ceea și-a ucis un băiețel ca să-i hrănească pe ceilalți.**” (pp. 129,130)

Pavel Iordache: „Se mâncau și mâțe, și câini; o femeie, de-a lui Dînga, **și-a mâncat copilul...** /.../ ...Foametea i-a mâncat creierii, înainte de a-și jertfi ea copilul...” (p.146) „Dacă erai ... mai plinut, te păștea altă primejdie: cică, pe la Bălți **au tăiat oameni și făceau bucate din ei.** /.../ Mare jale a mai fost, o luptă pentru existență îngrozitoare: lumea dădea tot – zestrea lăsată de părinți, straie, hârburi, numai să scape.” (p.146)

Axinia Kîrma: „Nu se auzea, din bătrânii bătrânilor, până atunci, să moară chiar așa lumea de foame sau **să dispară copiii...** ... Țin minte cum s-a stârnit tot satul când s-a aflat că **a fost tăiată o fetiță...** S-a adeverit că au tăiat-o, au fiert răciturii și le-au dus de vânzare la piață.” (p.320)

Teodora Perju: „S-a ajuns la noi, unde de când lumea s-a respectat datina, la **canibalism**. La Zaim au prins-o pe una care **tăia copii, făcea răciturii și le vindea la gară.**” (p.152)

Andrei Ciocârlan: „**Se tăia om pe om și se mânca.** /.../ Lumea pune în oală, de nevoie, săraca, și cai, și câini morți... /.../ Tare mulți au mai murit, nici nu le mai dădeai de capăt. ...L-am găsit pe unul în salcâmi, nu știu cine era, **cu capul mâncat pe jumătate.**” (pp. 277-278)

Vasile Moraru: „Într-o zi mama veni acasă plângând și-i spuse măcăi Olea că mătușa Paraschiva îl ține pe **Ilie ascuns pe cuptor, taie din el bucăți** și le fierbe. /.../ La două zile după aceasta își dădu duhul și mătușa Paraschiva...” (p.245)

Pașa Tătaru: „Am intrat într-o casă și vedem **o biată femeie moartă și doi copii, săracii, tăiau câte o bucățică dintr-înșă și mâncau.**” (p.248)

Gheorghe Vodă: „Apele de primăvară [anul 1947] au umplut ulițele, spălând pământul de sub garduri și descoperind **sumedenie de schelete** cu care erau împânzite toate drumurile...” (p.253)

Olga Macovei: „Așa am dus-o până-n toamnă [anul 1947] ... Dar mulți, când s-au scăpat la pâine, mâncau așa de lacom, că **mureau pe loc.** /.../ La noi **mai mult de jumătate de sat a murit pe vremea foametei.**” (p.131)

Teodora Perju: „...Mai bine să murim decât să mai îndurăm o dată cele din '46-'47, umilința și neputința ceea, care **din creștin te făcea fiară...**”

DOCUMENT DE ARHIVĂ din timpul foametei în Moldova Sovietică:

«**MENIUL CANTINEI Școlii Republicane de Partid de pe lângă CC [Comitetul Central] al PC [Partidului Comunist] din Moldova [Sovietică], 7 mai 1947.** / MIC DEJUN: mezeluri și ceai, ouă, prune, salam, unt, ulei, hrișcă, zahăr, biscuiți, sos de roșii./ PRÂNZ: 1. Borș verde (unt, oase, sos de roșii, cartofi, varză); 2. Jambon cu cartofi (jambon, ulei, sos de roșii, cartofi, roșii); 3. Compot (zahăr, prune, mere)./ CINĂ: Jambon cu cartofi (ulei, sos de roșii, cartofi, varză, roșii), bomboane, ceai.” » A.O.S.P.a R.M., fondul 51, inv. 154, dosar 80, f. 180-182, Traducere din limba rusă (Larisa Turea - Cartea foametei, p.352)

Citate din comentariul de încheiere al „Cărții foametei” – prof. univ. Larisa Turea

«...**Foametea era secret de stat**. Impactul concret, material al foametei asupra situației demografice este imposibil de cuantificat: autoritățile ocultau datele, nu aveau interes să recunoască

adevărul, să-și asume responsabilitatea pentru sutele de mii de jertfe. Teroarea înfometării ... a fost folosită în URSS ca mijloc de intimidare, **supunere și umilire, de obținere a controlului total...** » (p.515)

«...Istoricul Mihai Gribincea, pe baza documentelor de arhivă, estimează că numărul victimelor foametei din anii 1946-1947 atinge cel puțin 200 000 de persoane. **Totuși, cu certitudine, numărul victimelor este mult mai mare**, deoarece nu era pusă la punct evidența deceselor; mulți mureau pe drum, porniți în căutare de hrană; nu erau trecuți în evidență nou-născuții, orfanii, hoinarii, urmașii celor deportați sau ai celor aflați în prizonerat; în genere, populația rurală neposedând acte de identitate, o contorizare strictă era pe cât de imposibilă, pe atât de nedorită de autorități. **După război, de foame au suferit și alte regiuni [din URSS], însă, dacă judecăm după numărul victimelor, cel mai mare procent îi revine RSS Moldovenești...**» (p.516)

«Se știe că în Moldova istorică, peste Prut [în România], la fel lovită de secetă în 1946, mortalitatea a fost menținută în limitele firești: au intrat în funcțiune mecanismele compensatorii tradiționale, țăranilor li s-a permis să plece, în căutare de alimente, în alte regiuni ale României, mai puțin afectate, s-a solicitat ajutor internațional, extern.» (p.516)

«Statul sovietic dispunea de resurse suficiente pentru a le asigura cetățenilor un minim de hrană. Conform savanților ruși, **la 1 feb. 1947**, în „rezerva de stat” a URSS erau depozitate circa **10 milioane de tone de cereale**, mai mult decât în debutul lui 1946. Pe lângă aceasta, statul deținea **11,6 milioane de tone pentru necesități curente**. **La 1 iunie 1947**, din 11,6 milioane au rămas **3,6 milioane, economisite și direcționate pentru necesitățile anului viitor, 1948.**» (p.517)

«**Basarabeni au fost condamnați, cu bună știință, la moarte prin înfometare...** Deci, **nu seceta** – prin care trece, ciclic, regiunea – **a provocat dezastrul, ci metodele de guvernare staliniste...**» (p.518)

«Așa-ziii împuterniciți ai comisariatului pentru colectări, înarmați, rechiziționau produsele alimentare, cereale, dar și boboase, fructe, legume, carne, lapte, ouă. **În 1946**, în zece luni, pe când basarabeni ... se zbăteau, înfomețați, în gura morții, **Uniunea Sovietică a exportat circa 1,7 milioane de tone de cereale...** /.../ „Au fost predate la stat” de-a valma, fără criterii, porumbul, cerealele menite să asigure subzistența familiilor de țărani, dar și vitele, carnea, ouăle, laptele, cartofii, fasolea, porumbul, fructele, orice aliment din gospodărie. S-au măturat podurile, **s-a luat ultimul grăunte**. Hoarde de „activiști și împuterniciți” înarmați, înrăiți, bântuiau satele în căutare de pradă.” (p.520)

«Dacă în întreg anul **1946 sporul natural al populației rurale** [aproape integral românească] constituia **minus 477** de persoane, pentru anul **1947** el constituie **minus 100 633** de persoane.» (p.525)

«Populația era ruinată de războiul devastator, de dările obligatorii, de mobilizarea bărbaților apti de muncă (**basarabeni au fost înrolați mai mult în calitate de carne de tun de către sovietici**, căci nu cunoșteau limba rusă).» (p.532)

«...**Foametea** e un cumplit **instrument de îndobitocire**. Omul flămând este docil, la bunul plac al celui ce-l hrănește.» (p.537) «**Prin înfometare, unii ajungeau neoameni, își mâncau prunciile sau părinții**. Au ajuns „**mai rău ca fiarele**”, după cum se afirma. /.../ Cea mai umilitoare dintre frici, frica de a muri de foame, era altoită în subconștientul fiecăruia.» (p.537)

«**Consecințele foametei sunt mai grave decât s-ar părea**: victime ale unui soi de **robie morală**, majoritatea celor trecuți prin încercările ei trăiesc mereu o stare de **neliniște**, adesea evită să răspundă la întrebări.» (p.543)

«Nu încapă îndoială că autoritățile centrale erau perfect informate despre situația reală din RSSM, dar nu au luat niciun fel de măsuri de redresare eficientă a acesteia...» (p.553)

«Considerăm că orice comentariu este de prisos când dăm citire documentelor ce atestă **gradul de neimaginat al degradării ființei umane**. **Deși cazurile de canibalism erau secretizate cu strictețe și se nega vehement că ar fi existat în societatea „cea mai echitabilă”, cea de tip comunist, totuși ele transpar în actele de arhivă:**

„Notă informativă a șefului Secției județene Bender a Ministerului Securității de Stat a.D. Mocealov, adresată secretarului Cr al PC(b)M D.K. Bicikov, privind cazurile de canibalism din satul Sălcuța, raionul Căinari/ 5 aprilie 1947

Am fost informați că locuitoarea s. Sălcuța, r. Căinari, C.F.I., anul nașterii 1903, dintr-o familie de țărani chiaburi /.../ folosește în alimentație carne de om. Controlul faptelor a stabilit următoarele: C.F.I., la data de 18 martie 1947, în timp ce soțul său, C.E.V., anul nașterii 1901, se

odihnea, aceasta **l-a lovit de trei ori cu toporul în cap, l-a decapitat, iar carnea a fript-o și a mâncat-o**. Fiind arestată, la interogatoriu, C.F.I. a recunoscut că și-a omorât soțul cu scopul de a-l mânca. Afară de aceasta, ea a recunoscut că în ianuarie 1947 a născut doi copii, dintre care unul mort. **Împreună cu soțul, au mâncat nou-născutul mort, apoi l-au tăiat și pe cel de-al doilea, folosindu-l în alimentație. În aceeași lună, aceștia au dezgropat, în cimitir, mormintele a doi copii, de 3 și 5 ani, și au mâncat cadavrele. După un timp, C.E.V. a invitat la el acasă o fetiță de 6 ani, orfană, din s. Zaim, raionul Căușeni, cu numele F. (numele de familie nu a fost stabilit), pe care a omorât-o și împreună cu soția sa au mâncat-o.»** (p.556)

«Spre final, un act imposibil de lecturat: „Notă informativă a secretarului județean Chișinău al PC(b) M.N. Krainii, adresată secretarului CC al PC(b) M. Zikov, cu privire la cazul de canibalism ce a avut loc în raionul Călărași/ 16 iunie 1947

La 31 mai 1947, în s. Pitușca, raionul Călărași, N.O., în vârstă de 8 ani, **l-a înjunghiat pe fratele său M., de 9 luni, o parte a căruia a fiert-o în oală și, împreună cu sora sa, de 3 ani, au folosit-o în alimentație. În urma cercetării circumstanțelor s-a stabilit că: În acea zi, pe la localnica O.M.I. a trecut fratele ei, B.E.I., anul nașterii 1912, pentru a merge împreună la lucru pe câmp. Înainte de plecare, în absența mamei, N.O. a prins a i se plânge unchiului său, B.E., că n-au nimic de mâncare. După cum a declarat N.O., unchiul l-a sfătuit ca, atunci când rămâne singur acasă cu fratele mai mic M., să-l înjunghie, să fiarbă carnea și să-i lase o parte și lui B. atunci când mama O.M. și fratele ei B.E. s-au dus la câmp, N. l-a luat din pat pe fratele său M., l-a dus în odaia nelocuită, i-a tăiat capul cu cuțitul, l-a dezmembrat și l-a fiert în oală, apoi împreună cu surioara sa de 3 ani au folosit în alimentație această carne...»** (p.559)

«...Supraviețuitorii adesea refuză să vorbească, preferând să uite chinurile prin care au trecut, să nu re-trăiască momentele îngrozitoare. /.../ Tăcerea era regulă impusă de comuniștii sovietici. /.../ Memoria era restricționată, interdicția de a aborda subiectele tabuizate a pătruns adânc în **mentalitatea basarabenilor. Decenii la rând oamenii au tăcut**, au ocolit temele „interzise”; de frică sau din instinct de autoconservare au acceptat **legea nescrisă a tăcerii**. Tăcerea impusă a devenit, treptat, **tăcere voluntară, consimțită. Pentru început, este imperativă ruperea tăcerii...**» (pp.560-561)

«Înfometarea populației din Basarabia în primii ani de sovietizare, 1946-1947, constituie o crimă rămasă nepedepsită. Autorii ei nu se sinchisesc a-și face „mea culpa”, reprezentanții regimului se declară inocenți, nici gând să se pocăiască. Până astăzi, potențaii de odinioară neagă tot ce a fost. Oamenii simpli însă știu a cui a fost vina.» (p.536)

*

Citate din volumul „**Basarabia în primii ani de ocupație sovietică (1944-1950)**” de Mihai Gribincea, doctor în științe istorice, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995

„Prin intermediul politicii fiscale din republică erau colectate anual sute de mii de tone de cereale, floarea-soarelui, carne, vin, lapte etc. **În același timp populația era nevoită să trăiască în mizerie și să îndure foame**. Politica fiscală stalinistă a avut consecințe nefaste pentru țărănimea din RSS Moldovenească mai ales în anii 1946-1947, provocând în republică o **foamete fără precedent.**” (p.150)

„La data de 1 ianuarie 1947 de la țărani s-au colectat 25 659 mii ouă, 419,9 tone de brânză, 12 792 tone lapte, 8 607 tone fructe, 4 477 tone legume, 10 082 tone sfeclă de zahăr și alte produse pe care țăranii nu le-au primit înapoi sub formă de ajutor.” (p.50)

„Era aproape imposibil să faci rost de o bucată de pâine. /.../ În raioanele din centrul și sudul republicii încep să fie înregistrate **cazuri de canibalism și de folosire a cadavrelor ca hrană. Părinții își mâncau copiii, copiii își mâncau părinții. Se mânca frate pe soră și soră pe frate**. În satul Cazaclia, raionul Taraclia, de exemplu, țărânca C. [din considerente morale aici și mai departe se indică numai inițialele numelor de familie] la 1 decembrie [1946] și-a tăiat fiica de 6 luni și a mâncat-o, iar la 21 dec., în același scop, a tăiat un băiat al vecinului în vârstă de 8 ani. La 23 dec. în Taraclia, cetățeanca I. și-a mâncat fiica născută cu 2 zile în urmă.” (p.84)

„În ... *Taraclia, Sovietul sătesc Sadac*, - citim într-un document de la sfârșitul lunii ianuarie 1947 -, *a murit din cauza distrofiei cetățeanca Cagurluianu și fratele său. Sovietul sătesc i-a obligat*

pe cetățeanca I. și feciorii ei să-i îngroape pe decedați, în cimitir. Ultimii au cărat cadavrele în cimitir, pe unul l-au îngropat, iar pe altul l-au acoperit cu zăpadă, tăind din el în prealabil o bucată de carne pe care au adus-o acasă, au fiert-o și împreună cu mama lor au mâncat-o. După aceasta, feciorii, la insistența mamei, au adus de la cimitir tot cadavrul și l-au întrebuințat ca hrană. În timpul percheziției la țărâncă I. „a fost găsit pe plită un ceaun în care fierbea un cap de om”. (p.84)

„Iată cum povestea anchetatorului, despre faptele sale, un om adus la starea de canibalism de regimul „eliberator” de la răsărit: „...în luna ianuarie 1947, după serviciul la calea ferată, aveam liber și eram acasă; acasă mai erau soția, tata și mama. Tata ... cerea de la mine alimente și pâine. Eu i-am răspuns: rația care mi se dă o aduc acasă și o mâncăm împreună; tatăl însă, obișnuit [năpăstuit], mi-a răspuns că rația mea nu ajunge la toată familia. Când soția mea a ieșit în stradă, mai exact în odaia vecină, tata a început să mă înduplece ca să-l tai pe feciorul Nicolae și carnea să o mâncăm; eu la început nu eram de acord, dar când soția s-a întors în odaie i-am povestit, în prezența mamei, convorbirea cu tata, și ele au fost de acord cu propunerea lui. Atunci tata a luat cuțitul, iar eu un castron, și l-am pus la găt copilului, pentru ca sângele să nu cadă pe pat; tata a tăiat gătul copilului, iar pe urmă l-am despicat în mai multe bucăți, l-am fiert și l-am mâncat cu toții în familie. Au trecut 4 zile, în lipsa mamei, eu cu soția și tata ne-am înțeles să o tăiem pe mama și când ea s-a întors în casă și s-a așezat pe pat, soția a înhățat-o în mâini și a doborât-o, iar eu i-am tăiat mamei gătul cu cuțitul. Înainte de moarte, mama a văzut în mâinile mele cuțitul și m-a rugat să nu o tai, și a țipat puțin. Carnea mamei de asemenea am mâncat-o. La omorârea mamei tatăl n-a participat, dar când noi am omorât-o, el se afla în casă și se uita la noi. După moartea mamei au trecut 7 zile. Eu m-am înțeles cu soția să-l omorâm și pe tata. În acest scop eu și soția am ieșit în stradă să ne înțelegem, iar cum numai am intrat în casă, l-am înhățat pe tata, l-am pus pe pat, iar soția i s-a urcat pe picioare, tatăl a început să țipe și să mă roage să nu-l tai. Eu, neluând în seamă rugămințile lui, i-am tăiat gătul, în același mod, folosind o parte din carne, iar restul am ascuns-o în zăpadă...” (pp.84-85)

„Credem că a înmulți exemplele este de prisos. /.../ În ansamblu, în republică, din ianuarie până la 15 feb. 1947, au fost înregistrate 39 cazuri de canibalism, cu 40 de jertfe. Rămâne de presupus doar câte cazuri n-au fost înregistrate și n-au încăput în nici un document mărturie!” (p.85)

„În anii foametei țărâncii s-au pomenit fără apărare în fața celor mai mărunți reprezentanți ai regimului comunist, care le hotărâu soarta: „...De exemplu, Galbici Eugenia Gerasimovna de nenumărate ori s-a adresat președintelui [Sovietului sătesc Cuhnești] Juc, după ajutor, care refuzându-i-l a declarat: „Aveți 4 cadavre, faceți din ele șuncă și mâncați...” (p.92)

„De la 30 mii în nov.1946, numărul distroficilor a crescut ... la 222.300 la data de 26 feb. 1947.” (p.90)

„În cazul că s-ar fi renunțat la rechizițiile de cereale în 1946, mortalitatea populației în republică n-ar fi luat proporții de masă.” (p.101)

„Scriitorul Vladimir Beșleagă a fost cel care a dat publicității o primă presupunere în ce privește numărul victimelor foametei. În raportul său prezentat la Plenara Uniunii Scriitorilor din Moldova

(anul 1988), făcând referințe la mărturisirile poetului Emilian Bucov care în anii 1947-1950 a fost Adjunct al Președintelui Consiliului de Miniștri al RSSM, a dat publicității cifra de 350 mii de oameni morți de foame.” (p.102)

„Pentru stabilirea numărului total al victimelor foametei se cer a fi numărați și cei pe care moartea i-a răpus dincolo de hotarele republicii. În conformitate cu unele documente oficiale, în fiecare 24 de ore circa 5-6 mii de locuitori ai republicii se aflau pe drumuri în căutarea alimentelor în regiunile învecinate ale Ucrainei, și o parte din ei mureau acolo.” (p.103)

*

Citate din volumul „*Calvarul. Documentarul deportărilor de pe teritoriul RSS Moldovenești. 1940-1950*”, de Valeriu Pasat – doctor în istorie, membru al Academiei de Științe a Moldovei, Editura Rosspen, Chișinău, 2006

«În informația strict secretă din 27 febr. 1947 situația ... era apreciată în felul următor: „Starea de lucruri ... ar trebui calificată ca o calamitate națională — **foamete în masă**... /.../ ... Populația adaugă în hrană rumeguș de lemn, strujeni și coceni de porumb, semințe de ciurlan, tulpini de floarea-soarelui etc. Aceste adaosuri ... duc la creșterea mortalității... Populația folosește în mâncare **carne de câini, de pisici, hoituri de animale... e răspândit canibalismul**... (în continuare sunt citate 18 cazuri - V.P.)» (p.156)

«În martie 1947 ... la Ministerul Securității de Stat al RSSM au parvenit 673 de comunicări despre situația extrem de gravă... /.../. Iată câteva mărturii: “În prezent **ne hrănim cu ciori și vrăbii, însă nu ne putem potoli foamea**... ” (raionul Chișcăreni)/ “...O foamete nemaivăzută. Foarte mulți sunt bolnavi de distrofie, se umflă, se înnegresc și mor. /.../ (raionul Glodeni). /.../ “...**Oamenii mor de-a valma, casele rămân pustii, oamenii cad din mers pe drum**... ” (or. Cahul). „La noi foarte mulți **oameni mor de foame, nici n-are cine să le sape groapă. Cei care mai sunt în viață, de abia-și mai târăsc picioarele**...” (raionul Glodeni)/ “...**Oamenii mănâncă pisici, câini și orice se nimerește**... ” (or. Soroca).» (p.157)

«La 12 iunie 1947 ministrul Securității de Stat al RSSM, I. L. Mordoveț, informa că ministerul primește un număr tot mai mare de comunicări “despre mortalitatea în rândurile populației, **chipurile** (sublinierea n. - V.P.), **din cauza greutăților alimentare**”. Numai în luna mai au sosit 1.028 de asemenea comunicări, înfațișând tabloul înspăimântător al suferințelor, disperării și neputinței. Cităm câteva extrase: „...Trăim foarte greu, oamenii mor - mănâncă buruiene prin pădure, iar seara, întorcându-se acasă, mor pe drum. **A murit aproape o jumătate de sat, iar statului nici că-i pasă**... ” (raionul Kotovsk)/ „...La noi foarte multi au murit de foame și continuă și acum să mai moară. **Oamenii mănâncă cai morți, fiștari și alte scârboșenii. (...)**” (raionul Dubăsari)/ „...Oamenii merg legănându-se, ca **beți, de foame**. În multe sate au rămas casele pustii, pentru că stăpânii lor au murit de foame” (raionul Sângerei)/ „Poporul îndură o foamete chinuitoare, statul nu-și prea bate capul de asta, **oamenii mor în floarea vârstei, dacă au scăpat de moarte pe front mor acuma de foame**... /.../, **cadavrele stau împrăștiate pe drum**...” (raionul Tiraspol)/ „...În satul nostru **n-au rămas decât 30% din locuitori, iar ceilalți au murit și mor de foame, nici chiar pe front nu și-au pierdut viața atâția oameni**” (raionul Bălți)/ „...Trăim timpuri grele, încât **oamenii mănâncă oameni. Sunt înmormântați câte 50 de oameni pe zi. Te prinde o mare groază - n-avem fărâma de pâine și oamenii mor ca muștele**...” (raionul Orhei)/ „...De mare ce-i foametea, **oamenii mănâncă pisici, câini, șoareci, cai și unii pe alții**.” (raionul Vulcănești)/ În mai multe raioane - Bender, Cahul, Chișinău, Kotovsk, Congaz, Căinari, Vulcănești, Ceadâr-Lunga, Orhei - în iarna-primăvara 1946-47 au fost înregistrate **cazuri de canibalism**.» (pp.157, 158)

«...În luna martie [1947], mortalitatea a atins apogeul, menținându-se la nivel înalt până în iunie 1947. Populația a suferit din cauza foametei și în toamna anului 1947.» (p.160)

«Vom cita, mai jos, un extras din memoriul din 19 dec. 1946 ... **transmis lui Stalin personal**. “Situația alimentară a populației Rep. Moldovenești este extrem de grea /.../. Dacă în viitorul cel mai apropiat populației nu i se va acorda un ajutor alimentar corespunzător /.../ situația va deveni catastrofală. /.../ A crescut brusc mortalitatea populației; oamenii mor în sate, pe drumuri, în orașe... /.../ Din 209 persoane care au încercat să fugă peste hotare din cauza greutăților alimentare, 130 au fost prinse... Chestionarea a demonstrat că **toți au vrut să fugă în România din cauza foametei**...» (p.161)

*

Mulțumiri speciale doamnelor Larisa Turea, Doina Dabija, Manuela Cernat, și domnilor Pintilie Pîrvan, Mircea Druc, Alecu Reniță, Valeriu Dulgheru, Ion Dobzeu, Nicolae Dima, pentru sprijinul dat în elaborarea acestui raport (S. I.)